

ผลของท่าทีของผู้ซักถามและการมีผู้ที่ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม
ต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

นางสาวขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF INTERROGATOR STYLE AND PRESENCE OF AN INTERVIEWEE'S TRUSTED PERSON
ON INTERROGATIVE SUGGESTIBILITY

Miss Kwanjit Narakornpijit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Social Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501671

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของท่าทีของผู้ซักถามและการมีผู้ที่ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วย
ขณะซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

โดย

นางสาวขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร

สาขาวิชา

จิตวิทยาสังคม

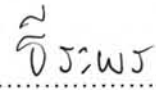
อาจารย์ที่ปรึกษา

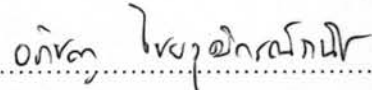
อาจารย์ ดร. อภิชนา ไชยวุฒิกกรณวณิช

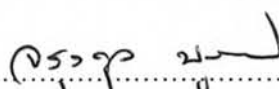
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศีระพร อุวรรณโน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. อภิชนา ไชยวุฒิกกรณวณิช)

..... กรรมการ
(อาจารย์จรัสกุล บุรพวงค์)

ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร : ผลของท่าทีของผู้ซักถามและการมีผู้ที่ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วย
ขณะซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม. (EFFECTS OF
INTERROGATOR STYLE AND PRESENCE OF AN INTERVIEWEE'S TRUSTED
PERSON ON INTERROGATIVE SUGGESTIBILITY) อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. อภิชนา
ไชยวุฒิมกรณวานิช, 100 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของท่าทีของผู้ซักถามและการมีผู้ที่ผู้ถูกซักถาม
ไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถามที่มีต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็น
นิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 180 คน ถูกสุ่มเข้าเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง ใน 6 เงื่อนไข ได้แก่
ท่าทีของผู้ซักถาม (เป็นมิตรหรือเป็นทางการหรือไม่เป็นมิตร) และการมีผู้ที่ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วย
ขณะซักถาม (มีหรือไม่มี) จากนั้นทำการวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม (Gudjonsson,
1997)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรคล้อยตามสิ่งชี้แนะ (การยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 1, การยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 2, การคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม) มากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้
ซักถามแบบเป็นมิตร ($p < .001, p < .001, p < .01$ ตามลำดับ)
2. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นทางการคล้อยตามสิ่งชี้แนะไม่แตกต่างกับผู้ที่อยู่ในเงื่อนไข
ผู้ซักถามแบบเป็นมิตร
3. ผู้ที่ไม่มีบุคคลที่ตนไว้วางใจอยู่ด้วยคล้อยตามสิ่งชี้แนะ (การยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 1,
การยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 2, การคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม) มากกว่าผู้ที่มีบุคคลที่ตนไว้วางใจ
อยู่ด้วย ($p < .01, p < .001, p < .01$ ตามลำดับ)
4. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร เมื่อไม่มีบุคคลที่ไว้วางใจอยู่ด้วยคล้อยตามสิ่งชี้แนะ
ไม่แตกต่างกับผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร เมื่อมีบุคคลที่ไว้วางใจอยู่ด้วย
5. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าทีของผู้ซักถาม และการมีผู้ที่ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะ
ซักถามกับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ

สาขาวิชา.....จิตวิทยาสังคม.....ลายมือชื่อนิสิต.....ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร.....

ปีการศึกษา.....2550.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....อภิชน ไชยวุฒิมกรณวานิช.....

4878102138 : MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEY WORD: INTERROGATIVE SUGGESTIBILITY / INTERROGATOR STYLE / PRESENCE OF AN INTERVIEWEE'S TRUSTED PERSON

KWANJIT NARAKORNPIJIT : EFFECTS OF INTERROGATOR STYLE AND PRESENCE OF AN INTERVIEWEE'S TRUSTED PERSON ON INTERROGATIVE SUGGESTIBILITY. THESIS ADVISOR : APITCHAYA CHAIWUTIKORNWANIT, PH.D., 100 pp.

The purpose of this research was to examine the effects of interrogator style and presence of an interviewee's trusted person on interrogative suggestibility. One hundred and eighty undergraduate students were randomly assigned to one of six experimental conditions: interrogator style (friendly vs. formal vs. unfriendly) and presence of an interviewee's trusted person (present vs. absent). Participants worked on the interrogative suggestibility measurement procedure (Gudjonsson, 1997).

Results show that:

1. Participants in the unfriendly condition have significantly higher suggestibility (Yield 1, Yield 2, Total suggestibility) than participants in the formal condition ($p < .001$, $p < .001$, $p < .01$, respectively).
2. There are no significant differences of suggestibility scores between the formal condition and the friendly condition.
3. Participants without a trusted person have significantly higher suggestibility (Yield 1, Yield 2, Total suggestibility) than participants with a trusted person ($p < .01$, $p < .001$, $p < .01$, respectively).
4. There is no significant difference between participants without a trusted person in the unfriendly condition and participants with a trusted person in the unfriendly condition.
5. There is no interaction between interrogator style and presence of an interviewee's trusted person on interrogative suggestibility.

Field of study.....Social Psychology.... Student's signature.....*Kwanjit Narakornpijit*.....
 Academic year.....2007..... Advisor's signature.....*Apitchaya C.*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร. อภิขญา ไชยวุฒิกถกรณวณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลามอบความรู้ ให้คำปรึกษา คอยสอบถามความคืบหน้า ด้วยความห่วงใย และคอยให้กำลังใจเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อีระพร อุวรรณโณ อาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์ อาจารย์ทิพย์ณา หวนสุริยา ผู้กรุณาถ่ายทอดความรู้ทางด้านจิตวิทยา และให้คำแนะนำต่างๆ อันเป็น ประโยชน์ต่อผู้วิจัยอย่างยิ่ง กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักนางค์ มณีศรี ผู้กรุณา ถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำ และคอยให้กำลังใจตลอดการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ทางด้านสถิติแก่ผู้วิจัยด้วย ความอดทน

กราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณาจารย์คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทุกท่านที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลจากนิสิตในชั้นเรียน

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะจิตวิทยาทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ รวมถึงอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบคุณ คุณคณิศ ศิริณภากุล และคุณ กันยารัตน์ สะอาดเย็น ที่คอยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากนิสิต และในการใช้ ห้องปฏิบัติการทางจิตวิทยาเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ที่อำนวยความสะดวกด้วยดีตลอดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณนิสิต นักศึกษาทุกคนที่เสียสละเวลา และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการ ทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณเพชร เจริญบุญกุล คุณชาวีฟ ไถถนอมสัจด์ย์ และคุณคณิต เลาะวิถึ ผู้แสดงเป็นผู้ ชักถาม ที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเต็มกำลังความสามารถ

ขอขอบคุณ คุณภาวดี ศิริสุทธิพัฒนา และคุณรัตติรัตน์ ไถถนอมสัจด์ย์ ที่คอยร่วมทุกข์ร่วมสุข เป็น กำลังใจ และทำวิทยานิพนธ์ร่วมกันมาจนประสบความสำเร็จ ขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาจิตวิทยาสังคม ทุกคนที่ร่วมฝ่าฟันอุปสรรคร่วมกันมา ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจให้เสมอ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อชัชวาล นรากรพิจิตร คุณแม่วรลักษณ์ นรากรพิจิตร และน้องๆ ที่คอยให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
แนวคิดเชิงทฤษฎีเรื่องการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถาม.....	3
แนวคิดเรื่องท่าทางของผู้ชักถาม.....	17
แนวคิดเรื่องการมีผู้ที่ไว้วางใจอยู่ด้วย.....	27
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	31
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	31
ตัวแปรในการวิจัย	34
สมมติฐานการวิจัย	34
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	38
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย	39
กลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	78

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	84
รายการอ้างอิง	88
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก	94
ภาคผนวก ข	98
ภาคผนวก ค	99
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	100

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1	ทำที่ของผู้ชักถาม..... 33
2	จำนวน และร้อยละของเพศ อายุ คณะ และชั้นปีของกลุ่มตัวอย่าง จากมาตรการ คล้อยตามสิ่งชี้แนะฉบับที่ 2 ที่นำมาแปลเป็นภาษาไทย 40
3	จำนวน และร้อยละของเพศ อายุ คณะ และชั้นปีของกลุ่มตัวอย่างจากมาตรการ คล้อยตามสิ่งชี้แนะพัฒนาโดย ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร 42
4	บทสนทนา และกิริยาท่าทางเมื่อเริ่มการทดลอง..... 47
5	บทสนทนาและกิริยาท่าทางเมื่อผู้ร่วมการทดลองฟังเรื่องราว..... 48
6	บทสนทนา และกิริยาท่าทางเมื่อผู้ชักถามกล่าวให้ผู้ร่วมการทดลองระลึกความจำ... 48
7	บทสนทนา และกิริยาท่าทางเมื่อผู้ชักถามกล่าวให้ผู้ร่วมการทดลองตอบคำถาม..... 48
8	บทสนทนา และกิริยาท่าทางเมื่อผู้ชักถามถามคำถาม..... 49
9	บทสนทนา และกิริยาท่าทางเมื่อผู้ชักถามให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบ..... 49
10	บทสนทนา และกิริยาท่าทางเมื่อผู้ชักถามถามคำถามอีกครั้งหนึ่ง..... 50
11	บทสนทนา และกิริยาท่าทางเมื่อผู้ชักถามกล่าวจบการทดลองและกล่าวลา..... 50
12	ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัย 54
13	การตรวจสอบการจัดกระทำ 57
14	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจำนวนตัวอย่างของการยอม เชื่อตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 1 การยอมเชื่อตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม จำแนกตามทำที่ของผู้ชักถาม และการมีผู้ที่ถูก ชักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะชักถาม 58
15	การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของ การยอมเชื่อตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 1 การยอมเชื่อตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ โดยรวม..... 59
16	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทำที่ของผู้ชักถาม การมีผู้ ที่ถูกชักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะชักถาม และเพศของผู้ถูกชักถาม 65

17	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจำนวนตัวอย่างของการยอม เชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 การยอมเชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชั้นนำโดยรวม จำแนกตามท่าทีของผู้ซักถาม การมีผู้ที่ ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม และเพศของผู้ถูกซักถาม.....	66
18	การวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทางของการยอมเชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 การยอมเชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชั้นนำ โดยรวม.....	68
19	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามท่าทีของผู้ซักถาม การมีผู้ที่ ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม และผู้ซักถาม	70
20	คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจำนวนตัวอย่างของการยอม เชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 การยอมเชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชั้นนำโดยรวม จำแนกตามท่าทีของผู้ซักถาม การมีผู้ที่ ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม และผู้ซักถาม.....	72
21	การวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทางของการยอมเชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 การยอมเชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชั้นนำ โดยรวม.....	74
22	สหสัมพันธ์ของคะแนนการระลึกโดยอิสระกับคะแนนการยอมเชื่อตามคำถามชั้นนำ ครั้งที่ 1 คะแนนการยอมเชื่อตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 คะแนนการเปลี่ยนคำตอบ และคะแนนการคล้อยตามสิ่งชั้นนำโดยรวม	76
23	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	77

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ประเภทของการคล้อยตามสิ่งชี้นำ.....	6
2	กระบวนการศึกษาการคล้อยตามสิ่งชี้นำจากมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ Gudjonsson Suggestibility Scale หรือ GSS.....	13
3	ระบบการดำเนินคดีอาญาของไทย.....	21
4	สมมติฐานของการวิจัย.....	38
5	ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
6	ผลของท่าทีของผู้ซักถาม และการมีผู้ที่ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม ต่อการยอมเชื่อตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1.....	60
7	ผลของท่าทีของผู้ซักถาม และการมีผู้ที่ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม ต่อการยอมเชื่อตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2.....	61
8	ผลของท่าทีของผู้ซักถาม และการมีผู้ที่ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม ต่อการเปลี่ยนคำตอบ.....	61
9	ผลของท่าทีของผู้ซักถาม และการมีผู้ที่ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม ต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม.....	61